

ARBOCATALOGUS SCHOONMAAK- EN GLAZENWASSERSBRANCHE

- 1. ALGEMEEN ARBOBELEID
 - 1.1 Voorlichting, instructie en onderricht
 - 1.2 Voorkomen psychisch verzuim
 - 1.3 RI&E
 - 1.4 Voorkomen en bestrijden ongewenst gedrag

- 2 FYSIEKE BELASTING
 - 2.1 Werkafwisseling
 - 2.2 Stofzuiger
 - 2.2.1 Eisen aan stofzuiger
 - 2.2.2 Werkinstructie
 - 2.3 Schrob- en zuigmachine
 - 2.3.1 Criteria voor schrob- en zuigmachines
 - 2.3.2 Werkinstructie
 - 2.4 Moppen
 - 2.5 Werken op hoogte
 - 2.5.1 Uitvoeren project RI&E
 - 2.5.2 Telescopisch wassysteem
 - 2.5.3 Werkinstructie
 - 2.6 Hogedrukreiniging
 - 2.6.1 Gehoorbescherming
 - 2.6.2 Vermijden gebruik vuilfrees ('roterende nozzle')

- 3 WERKDRUK
 - 3.1 Rol van de opdrachtgever
 - 3.1.1 AAS-lijst
 - 3.1.2 Contractsafspraken over voorzieningen
 - 3.1.3 Informeren werknemers over afspraken met opdrachtgever
 - 3.2 Werkdrukmeter
 - 3.3 Functioneringsgesprekken
 - 3.4 Werkoverleg
 - 3.5 Coachend Leidinggeven

- 4 BIOLOGISCHE AGENTIA
 - 4.1 Preventie en afhandeling prikaccidenten
 - 4.2 Preventief vaccineren

- 5 CYTOSTATICA

- 6 HANDECZEEM

- 7 GEVAARLIJKE STOFFEN
 - 7.1 Preventie blootstelling aan gevaarlijke stoffen
 - 7.2 Inventarisatie en registratie gevaarlijke stoffen

ARBOCATALOGUS SCHOONMAAK- EN GLAZENWASSERSBRANCHE

Algemeen

In het kader van het Arboconvenant Schoonmaak- en Glazenwassersbranche zijn de afgelopen jaren maatregelen gerealiseerd ter vermindering van de blootstelling aan de arbeidsrisico's fysieke belasting, werkdruk, gevaarlijke stoffen, biologische agentia, cytostatica en handeczeem.

Mede ter borging van de convenantsresultaten en het hebben sociale partners de Arbocatalogus Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf (*verder: de Arbocatalogus*) opgesteld.

De Arbocatalogus wordt gevormd door:

1. de maatregelen opgenomen in de CAO Arbeid en Gezondheid voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf 2008 -2012 (*ArboCAO*)
2. de maatregelen opgenomen in de RI&E voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf. Onderdeel van deze RI&E vormen de Stoffenmanager Schoonmaak en de specifieke module voor glas-en gevelreiniging *Veilig werken op hoogte*
2. de website www.zowerkijprettiger.nl

Werkingsfeer

De Arbocatalogus is bedoeld voor werkgevers en werknemers werkzaam in een schoonmaak- en glazenwassersbedrijf. Hierbij wordt de definitie zoals geformuleerd in artikel 1 lid 1 van de ArboCAO gehanteerd.

Juridische status

De Arbocatalogus heeft de instemming van Ondernemersorganisatie Schoonmaak- en Bedrijfsdiensten (OSB), CNV BedrijvenBond en FNV Bondgenoten).

In voorkomende gevallen zal de Arbeidsinspectie zich bij handhaving mede baseren op deze Arbocatalogus. Van bedrijven vallend onder de werkingsfeer van de Arbocatalogus wordt verwacht dat zij gebruik maken van de werkmethoden of maatregelen die in de Arbocatalogus staan beschreven.

Het in de praktijk niet volgen van de arbocatalogus is mogelijk. Maar de werkgever zal dan moeten aantonen dat de gevolgde werkwijze tenminste hetzelfde beschermingsniveau biedt als de Arbocatalogus.

1. ALGEMEEN ARBOBELEID

1.1 Voorlichting, instructie en onderricht

De werkgever moet ervoor zorgen dat aan de werknemer doeltreffende en aan zijn/haar onderscheiden taken aangepaste voorlichting, instructie en onderricht wordt gegeven, noodzakelijk om de werknemer zijn werkzaamheden veilig en gezond te kunnen laten uitvoeren.

Ook de begeleiding van nieuwe medewerkers is heel belangrijk. Een goed begin is het halve werk tenslotte.

Een goede introductie en werkinstructie zorgen ervoor dat een medewerker zich sneller thuis voelt en gemotiveerd raakt. Hierdoor is hij sneller en effectiever inzetbaar en zal hij zich minder snel ziekmelden. De direct-leidinggevende heeft hierin een belangrijke taak. Voor hem is een handleiding en instructiemateriaal ontwikkeld. Instructie aan de hand van dit materiaal kan uitstekend voorafgaan aan de uitgebreidere introductie of herinstructie (bedrijfseigen of aan de hand van het SVS-trainingspakket *Instructie bij introductie (IBI)*), maar komt nadrukkelijk niet in plaats hiervan.

Tips

- Maak bij de werkinstructie gebruik van het *Introductie- en instructiemateriaal (nieuwe) medewerkers* en de *Arbozakboekjes*
- Laat (nieuwe) medewerkers de training *Instructie bij introductie (SVS)* volgen.

1.2 Voorkomen psychisch verzuim

De werkgever is, binnen het algemeen arbeidsomstandighedenbeleid, verplicht een beleid gericht op voorkoming of – indien dat niet mogelijk is – op beperking van psychosociale arbeidsbelasting te voeren.

Psychische klachten ontstaan vaak door een combinatie van werk(druk) en privé-omstandigheden als relatie-, opvoed- of financiële problemen. Gebleken is dat het helpt om met de leidinggevende over de problemen te spreken.

Leidinggevend vinden het vaak lastig om psychische klachten bespreekbaar te maken. In de training *Psychisch verzuim voorkomen* krijgen de cursisten – direct leidinggevend – tips en adviezen voor het voeren van een gesprek met een medewerker met psychische klachten. Ook leren zij signalen van psychische klachten te herkennen. Dit alles om psychisch verzuim te voorkomen.

Tips

- Laat leidinggevend de training *Psychisch verzuim voorkomen (SVS)* volgen. Hierin krijgen zij tips en adviezen voor het voeren van een gesprek met een medewerker met psychische klachten. Ook leren zij signalen van psychische klachten te herkennen. Dit alles om psychisch verzuim te voorkomen.
- Maak gebruik van de informatiematerialen:
 - *Arbozakboekje Problemen? Praat erover!*

- *Brochure Psychisch verzuim voorkomen kan*
- *Instructiewaaijer Voorkomen van psychisch verzuim*
- *Verwijswijzer Begeleiding psychisch verzuim*

1.3 RI&E

De werkgever dient in een RI&E vast te leggen welke risico's de arbeid voor de werknemers met zich brengt en – in het plan van aanpak dat deel uitmaakt van de RI&E – welke maatregelen zullen worden genomen in verband met deze risico's.

Glasbewassing en gevelreiniging: Werken op hoogte

Werken op hoogte vormt een van de grootste risico's binnen de sectoren glasbewassing en gevelreiniging. Omdat een glazenwasser of gevelreiniger op ieder werk met andere gebouwsituaties en gevaren wordt geconfronteerd, zal zijn werkgever bovendien per gebouw de werkmethode(n) en veiligheidsmaatregelen moeten bepalen op basis van een evaluatie van de risico's.

Tips

- De branchespecifieke digitale RI&E neemt u veel rompslomp en (papier) werk uit handen.. De digitale RI&E is – met de door de RAS verstrekte inlogcode – toegankelijk via www.rieschoonmaak.nl
- De *RI&E module Glas- en Gevelreiniging Veilig werken op hoogte* stelt u in staat om de risico's die voortvloeien uit het werken op hoogte vast te stellen en passende maatregelen te nemen om die risico's tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen.
- Meer informatie over de RI&E is te vinden in de voorlichtingsbrochure *Aan de slag met de nieuwe digitale RI&E*.

1.4 Voorkomen en bestrijden ongewenst gedrag

Iedere werknemer heeft recht op een werkklimaat waarin hij of zij goed en veilig kan functioneren. Ongewenste omgangsvormen - agressie, geweld, seksuele intimidatie en discriminatie op grond van geslacht, huidskleur, godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid en seksuele geaardheid - tasten dat aan.

Dergelijk ongewenst gedrag kan dan ook binnen de arbeidsverhouding niet worden toegestaan en kan tot sancties leiden voor degene die zich daaraan schuldig maakt.

Heeft u te maken met ongewenst gedrag? Ga dan naar de Vertrouwenspersoon van uw bedrijf. Als het bedrijf waar u werkt geen vertrouwenspersoon heeft, dan kunt u terecht bij de Centrale Vertrouwenspersoon van de RAS. Zij kan u behulpzaam zijn bij het vinden van een oplossing van het probleem en desgewenst ondersteunen bij het indienen van een klacht bij de Klachtencommissie van de RAS.

De Klachtencommissie van de RAS geeft bindende adviezen over ongewenst gedrag. Een bindend advies is een advies waar degene(n) voor wie het advies bedoeld is zich aan moet(en) houden.

Tips

- Raadpleeg de *Klachtenregeling met betrekking tot het voorkomen en bestrijden van ongewenst gedrag* (bijlage 10, ArboCAO)
- De Centrale Vertrouwenspersoon is bereikbaar op telefoonnummer 0800-0230654 (gratis) of).
- Contactgegevens Centrale Vertrouwenspersoon:
Telefoon: 0800-0230654 (gratis)
Adres: Postbus 90154, 5000LG Tilburg.

2 FYSIEKE BELASTING

2.1 Werkafwisseling

Fysieke belasting is een belangrijke oorzaak van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid van werknemers in de schoonmaakbranche. Werken in de schoonmaakbranche is lichamelijk zwaar. Afwisseling in werk en variatie in taken voorkomt overbelasting van het lichaam.

Daarom moet de werkgever bij het maken van werkprogramma's zo veel mogelijk te streven naar werkafwisseling en variatie in taken van de werknemers. Dat moet ook een vast onderwerp zijn van het werkoverleg.

2.2 Stofzuiger

2.2.1 Eisen aan stofzuiger

Fysieke belasting is een belangrijke oorzaak voor uitval en arbeidsongeschiktheid van werknemers in de schoonmaakbranche. Stofzuigen is lichamelijk zwaar. Door het gebruik van een ergonomisch verantwoorde stofzuiger én het werken in de juiste werkhouding wordt stofzuigen lichamelijk minder belastend.

Er zijn criteria opgesteld waaraan ketelstofzuigers, borstelstofzuigers en rug- en heupstofzuigers moeten voldoen. De criteria hebben betrekking op gewicht, vorm, afmetingen en instelbaarheid van de verschillende onderdelen van de machines. De criteria zijn onderverdeeld in eisen en aanbevelingen.

Werkgevers mogen hun werknemers uitsluitend stofzuigers laten gebruiken die aan de eisen voldoen. Geadviseerd wordt om – bij de aanschaf van nieuwe stofzuigers – tevens rekening te houden met de aanbevelingen. De Arbeidsinspectie én het Controle Orgaan van de RAS zullen controleren of dat inderdaad het geval is.

Tips

- In de brochure *Ergonomische criteria voor stofzuigers en handbediende schrob- en zuigmachines* zijn de criteria voor de stofzuigers op een rij gezet.
- Handig bij het beoordelen van stofzuigers:
 - de informatiebladen waarin de criteria zijn gevisualiseerd. Er is een *Informatieblad ergonomische criteria voor de ketelstofzuiger, de borstelstofzuiger en de rugstofzuiger*.
 - Met het eenvoudige *Rekenmodel kosten en baten ergonomische stofzuigers, schrob- en zuigmachines* is het mogelijk zelf te berekenen wat de kosten én de baten zijn van het gebruik van een ergonomisch goed vormgegeven stofzuiger.
- Maak gebruik van het informatiemateriaal:
 - Voorlichtingsbrochure *Stofzuigers en schrobmachines. Ergonomische eisen en aanbevelingen*.

2.2.2 Werkinstructie

Fysieke belasting is een belangrijke oorzaak voor uitval en arbeidsongeschiktheid van werknemers in de schoonmaakbranche. Stofzuigen is lichamelijk zwaar. Door het gebruik van een ergonomisch verantwoorde stofzuiger én het werken in de juiste werkhouding wordt stofzuigen lichamelijk minder belastend.

Ondanks het feit dat een ergonomisch verantwoorde stofzuiger een betere houding en beweging uitlokt, blijft het erg belangrijk om aandacht te besteden aan de werkwijze. Want het positieve effect van het gebruik van een goede stofzuiger wordt teniet gedaan door verkeerd gebruik. Een voorbeeld: de stofzuiger heeft een in lengte verstelbare steel, maar de medewerker stelt deze niet of niet juist in. De werkgever is daarom verplicht om medewerkers een goede werkinstructie te geven, deze regelmatig te herhalen en om (nieuwe) medewerkers aan te spreken op een verkeerde werkwijze.

Tips

- Maak voor de werkinstructie gebruik van het *Introductie- en instructieblad (nieuwe) medewerkers - interieuronderhoud*
- Laat (nieuwe) medewerkers de training Instructie bij introductie (SVS) volgen.

2.3 Schrob- en zuigmachine

2.3.1 Criteria voor schrob- en zuigmachines

Fysieke belasting is een belangrijke oorzaak voor uitval en arbeidsongeschiktheid van werknemers in de schoonmaakbranche. Schrobben en zuigen is lichamelijk zwaar. Door het gebruik van een ergonomisch verantwoorde schrob- en zuigmachine (én het werken in de juiste werkhouding) wordt schrobben en zuigen lichamelijk minder belastend.

Er zijn criteria opgesteld voor eenschijfschrobmachines, schrobzuigmachines en waterzuigers. De criteria hebben betrekking op hand- en draaggrepen, schakelaars, gewicht, vorm, afmetingen en instelbaarheid van de verschillende onderdelen van de machines. Geadviseerd wordt om – bij de aanschaf van nieuwe handbediende schrob- en zuigmachines – rekening te houden met de criteria.

Tips

- In de brochure *Ergonomische criteria voor stofzuigers en handbediende schrob- en zuigmachines* zijn de criteria voor de schrob- en zuigmachines op een rij gezet.
- Handig bij het beoordelen van stofzuigers:
 - de informatiebladen waarin de criteria zijn gevisualiseerd. Er is een *Informatieblad ergonomische criteria voor de eenschijfschrobmachine, de waterzuiger en de schrobzuigmachine.*
 - Met het eenvoudige *Rekenmodel kosten en baten ergonomische stofzuigers, schrob- en zuigmachines* is het mogelijk zelf te berekenen wat de kosten én de baten zijn van het gebruik van een ergonomisch goed vormgegeven schrob- en zuigmachine.

- Maak gebruik van het informatiemateriaal:
 - Voorlichtingsbrochure *Stofzuigers en schrobmachines. Ergonomische eisen en aanbevelingen*.

2.3.2 Werkinstructie

Fysieke belasting is een belangrijke oorzaak voor uitval en arbeidsongeschiktheid van werknemers in de schoonmaakbranche. Schrobben en zuigen is lichamelijk zwaar. Door het gebruik van een ergonomisch verantwoorde schrob- en zuigmachine (én het werken in de juiste werkhouding) wordt schrobben en zuigen lichamelijk minder belastend.

Ondanks het feit dat een ergonomisch verantwoorde schrob- en zuigmachine een betere houding en beweging uitlokt, blijft het erg belangrijk om aandacht te besteden aan de werkwijze. Want het positieve effect van het gebruik van een goede machine wordt teniet gedaan door verkeerd gebruik. De werkgever is daarom verplicht om (nieuwe) medewerkers een goede werkinstructie te geven, deze regelmatig te herhalen en om (nieuwe) medewerkers aan te spreken op een verkeerde werkwijze.

Tips

- Maak voor de werkinstructie gebruik van het Introductie- en instructieblad nieuwe medewerkers – interieuronderhoud
- Laat (nieuwe) medewerkers de training *Instructie bij introductie* (SVS) volgen.

2.4 Moppen

Fysieke belasting is een belangrijke oorzaak van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid van werknemers in de schoonmaakbranche. Vloeren moppen is lichamelijk zwaar. Door het gebruik van een microvezelvlakmop en een mop met telescoopsteel (én het werken in de juiste werkhouding) wordt het moppen fysiek minder belastend.

Door een mop te gebruiken met telescoopsteel kan de schoonmaker de mop aan zijn eigen lengte aanpassen en wordt het lichaam niet onnodig belast. Niet elke schoonmaker is tenslotte even lang.

Door een microvezelvlakmop te gebruiken is de lichamelijke belasting minder én je hebt er geen schoonmaakmiddel bij nodig. Bovendien is het hygiënischer. Nadeel is echter dat de microvezelvlakmop niet geschikt is voor heel vieze vloeren.

Tips

- Maak voor de werkinstructie gebruik van het Introductie- en instructieblad nieuwe medewerkers – moppen
- Laat (nieuwe) medewerkers de training *Instructie bij introductie* (SVS) volgen, waarbij ook het werken met microvezelmaterialen aan bod komt.
- Met het eenvoudige *Rekenmodel kosten en baten microvezelmoppen* is het mogelijk zelf te berekenen wat de kosten én de baten zijn van het gebruik van een microvezelmop

2.5 Werken op hoogte

Werken op hoogte vormt een van de grootste risico's binnen de sectoren glasbewassing en gevelreiniging. Het is dan ook van het grootste belang dat dit op een veilige manier gebeurt.

2.5.1 Uitvoeren project RI&E

Omdat een glazenwasser of gevelreiniger op ieder werk met een andere gebouwsituatie en gevaren wordt geconfronteerd, moet de werkgever per gebouw de werkmethode(n) en veiligheidsmaatregelen bepalen door het uitvoeren van een project RI&E.

Ieder gebouw heeft kenmerkende eigenschappen – zoals de hoogte van het gebouw, de vorm van gevel of dak en de inrichting van de onmiddellijke omgeving van het gebouw – die bepalen welke werkmethode van glazenwassen of gevelreiniging een juiste, dus veilige methode is.

Niet alle werkmethoden hebben eenzelfde niveau van veiligheid. Aan het gebruik van enkele werkmethoden zijn beperkingen (bijvoorbeeld ten aanzien van de werkhogte, objectomvang) gesteld. Als een van deze beperkt toegestane werkmethoden wordt gebruikt, moet aan de hand van een project RI&E kunnen worden aangetoond dat het gegeven de situatie een passende oplossing is. De RI&E module Glas- en Gevelreiniging *Veilig werken op hoogte*, onderdeel van de branche RI&E, ondersteunt u bij het maken van de project RI&E.

Tips

- De *RI&E module Glas- en Gevelreiniging Veilig werken op hoogte* stelt u in staat om de risico's die voortvloeien uit het werken op hoogte vast te stellen en passende maatregelen te nemen om die risico's tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen.
- Maak gebruik van de ontwikkelde informatiematerialen:
 - Checklist *werkmethode glasbewassing*,
 - De brochure *Het telescopisch wassysteem – Eisen aan het gebruik*
 - Arbozakboekje *Glazenwassen*

2.5.2 Telescopisch wassysteem

Fysieke belasting is een belangrijke oorzaak voor uitval en arbeidsongeschiktheid van werknemers in de schoonmaakbranche. Glazenwassen met behulp van een telescopisch wassysteem is lichamelijk zwaar. Daarom zijn er eisen gesteld aan het gebruik van een telescopisch wassysteem.

In Nederland geldt een Europese wet die het gebruik van ladders door glazenwassers ontmoedigt. Mede daardoor is het telescopisch wassysteem sterk in opkomst. Het voordeel ligt voor de hand: je kunt er niet vanaf vallen. Maar werken met de lange en zware steel is zwaar voor nek, schouders en rugspieren. Daarom zijn er eisen gesteld aan het gebruik van een telescopisch wassysteem: eisen aan het wassysteem zelf en

eisen aan de werkomgeving en werkorganisatie. De Arbeidsinspectie zal controleren of aan de eisen voldaan wordt.

Criteria voor het telescopisch wassysteem zèlf

Op basis van onafhankelijk onderzoek door TNO zijn criteria opgesteld om telescopische wassystemen te beoordelen in beperkte tijd en met eenvoudige middelen. De criteria gaan over gewicht, stijfheid, wijze van verlengen/verkorten, lengte van de delen, diameter handgreep, watertoevoer, handgrepen en de borstel. De criteria zijn onderverdeeld in eisen en aanbevelingen. Telescopische wassystemen moeten aan alle eisen voldoen. Geadviseerd wordt om – bij de aanschaf van nieuwe telescopische wassystemen – rekening te houden met de aanbevelingen.

Criteria voor werkomgeving en –organisatie

Gebruik van een telescopisch wassysteem geeft een verhoogd risico op gezondheidsklachten. Bij iedere werkhoogte is sprake van belasting van de nek door het achterover buigen van het hoofd. Bij een werkhoogte van meer dan 7 m worden armen, schouders en rug belast omdat de wassteel dan langer en dus zwaarder is. Daarom zijn er ook eisen gesteld aan de maximale werkhoogte, het maximale aantal vierkante meters per gebouw, het maximale aantal vierkante meters per dag en de vrije afstand tot de gevel.

Tips

- Maak gebruik van de voor de glasbewassing ontwikkelde informatiematerialen:
 - Checklist *werkmethode glasbewassing*,
 - De brochure *Het telescopisch wassysteem – Eisen aan het gebruik*
 - Arbozakboekje *Glazenwassen*

2.5.3 Werkinstructie

Fysieke belasting is een belangrijke oorzaak van uitval en arbeidsongeschiktheid van werknemers in de schoonmaakbranche. Glazenwassen is lichamelijk zwaar. Door het werken in de juiste werkhouding (én het toepassen van de meest verantwoorde methode) wordt glazenwassen lichamelijk minder belastend.

De werkgever is daarom verplicht om (nieuwe) medewerkers een goede werkinstructie te geven, deze regelmatig te herhalen en om medewerkers aan te spreken op een verkeerde werkwijze.

Tips

- Laat (nieuwe) medewerkers de Vakopleiding Glazenwasser (SVS) volgen.
- Maak gebruik van de voor de glasbewassing ontwikkelde informatiematerialen:
 - Arbozakboekje *Glazenwassen*

2.6 Hogedrukreiniging

Hogedrukreiniging is lichamelijk zwaar (denk aan trillingen en terugslagkracht). Bovendien maakt hogedrukreiniging veel lawaai en bestaat een risico op het inademen van en/of huidcontact met gevaarlijke stoffen.

Om de risico's van hogedrukreiniging zo klein mogelijk te maken is het dragen van de juiste gehoorbescherming verplicht en is aan het gebruik van een vuilfrees ('roterende nozzle') een maximum tijdsduur gesteld. Ook zijn er voorschriften en adviezen opgesteld voor de juiste manier van werken met hogedrukreiniging.

Tips

- De voorschriften en adviezen zijn opgenomen in de *Checklisten veilig werken met hogedrukreiniging*. Er zijn vijf checklisten:
 - *Checklist algemene aandachtspunten hogedrukreiniging*
 - *Checklist materiaal hogedrukreiniging*
 - *Checklist persoonlijke beschermingsmiddelen hogedrukreiniging*
 - *Checklist veilige werkomgeving hogedrukreiniging*
 - *Checklist verantwoordelijkheden hogedrukreiniging*
- Raadpleeg de *Oplossingendatabase Hogedrukreiniging*. Hierin worden voor de verschillende risico's bij hogedrukreiniging oplossingen beschreven. De database is een Excel bestand waarin bij alle oplossingen doorgeklikt kan worden naar een uitgebreide beschrijving van de oplossing in de vorm van een Word document.

2.6.1 Gehoorbescherming

Hogedrukreiniging maakt veel lawaai. Het toegestane geluidsniveau is 80 decibel. Uit onderzoek is echter gebleken dat bij hogedrukreiniging structureel sprake is van geluidsniveaus van rond de 95 decibel! Ter illustratie: bij 83 decibel is de belasting voor het gehoor twee maal zo hoog als bij 80 decibel.

Om de kans op gehoorbeschadiging te voorkomen, is tijdens hogedrukwerkzaamheden het dragen van gehoorbescherming die tenminste een geluidsreductie van 15 decibel realiseert, verplicht.

Tips

- In de *Checklist Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM's)* is meer informatie te vinden over de geluidsreductie die de verschillende typen gehoorbeschermingsmiddelen realiseren.

2.6.2 Vermijden gebruik vuilfrees ('roterende nozzle')

Hogedrukreiniging is lichamelijk zwaar (denk aan trillingen en terugslagkracht) en risicovol. De vuilfrees is de meest risicovolle toepassing. Er is sprake van een zó hoog niveau aan hand-arm trillingen, dat dit op langere termijn kan leiden tot gezondheidschade.

De vuilfrees mag daarom alleen gebruikt worden als het écht nodig is. Onnodig werken met de vuilfrees leidt overigens tot (soms aanvankelijk onzichtbare) beschadigingen van het te reinigen object!

Wanneer toepassing van een vuilfrees écht noodzakelijk is, is het niet toegestaan dat de werknemer de vuilfrees meer dan 2 uur per dag gebruikt.

Tips

- In de *Oplossingendatabase hogedrukreiniging* is nadere informatie over de vuilfrees te vinden.

3 WERKDRUK

3.1 Rol van de opdrachtgever

3.1.1 AAS-lijst

Hoewel het schoonmaakbedrijf als werkgever verantwoordelijk is voor de arbeidsomstandigheden van de schoonmakers, heeft ook de opdrachtgever een verantwoordelijkheid voor de schoonmakers die in zijn gebouw werkzaam zijn. Hieruit vloeit voort dat opdrachtgever en schoonmaker samen moeten werken aan goede arbeidsomstandigheden voor de schoonmakers.

Dit maakt dat het een gezamenlijk belang is dat het schoonmaakbedrijf kan beschikken over alle relevante informatie met betrekking tot veiligheids- en arbeidsrisico's op de locatie van de opdrachtgever.

Om deze informatie te verkrijgen is een vragenlijst – de AAS-lijst ontwikkeld. Invulling hiervan levert beknopte en overzichtelijke informatie op over eventuele veiligheids- en arbeidsrisico's, noodzakelijke persoonlijke beschermingsmiddelen en over eventuele bijzondere omstandigheden die de productiviteit van de schoonmaakmedewerkers beïnvloeden.

3.1.2 Contractsafspraken over voorzieningen

Hoewel het schoonmaakbedrijf als werkgever verantwoordelijk is voor de arbeidsomstandigheden van de schoonmakers heeft ook de opdrachtgever een verantwoordelijkheid voor de schoonmakers die in zijn gebouw werkzaam zijn. Hieruit vloeit voort dat opdrachtgever en schoonmaker samen moeten werken aan goede arbeidsomstandigheden voor de schoonmakers..

Je fatsoenlijk kunnen omkleden, een goede werkkast om je spullen in op te bergen en een plek om je even op te frissen. Dat werkt wel zo prettig! Afspraken over dit soort voorzieningen zijn erop gericht de werkdruk van schoonmakers te verminderen. De afspraken gaan over: kleed- en wasruimte, opbergruimte voor schoonmaakmaterialen, eigen opkomstruimte en het gebruik kunnen maken van faciliteiten voor eigen personeel van de opdrachtgever. De opdrachtgever zet de afspraken in de AAS-lijst.

3.1.3 Informeren werknemers over afspraken met opdrachtgever

Hoewel het schoonmaakbedrijf als werkgever verantwoordelijk is voor de arbeidsomstandigheden van de schoonmakers heeft ook de opdrachtgever een verantwoordelijkheid voor de schoonmakers die in zijn gebouw werkzaam zijn. Hieruit vloeit voort dat opdrachtgever en schoonmaker samen moeten werken aan goede arbeidsomstandigheden voor de schoonmakers.

Niet precies weten wat je wel of niet moet doen. Of contractafspraken die veranderd zijn. Dit verhoogt de werkdruk van de schoonmaker. Daarom is afgesproken dat

leidinggevend en hun medewerkers informeren over (gewijzigde) contractafspraken. En waar nodig een taakinstructie geven.

Tips:

- Gebruik het *Informatieblad Contractsafspraken* (voor opdrachtgevers) om opdrachtgevers te informeren over hun verantwoordelijkheid.

3.2 Werkdrukmeter

Werken in de schoonmaak is hard werken. Dat is op zich niet erg. Maar elke dag het gevoel hebben dat je té hard moet werken, daar kun je behoorlijk gestresst van worden. En dat is niet goed voor je gezondheid.

Niet weten wat er precies gedaan moet worden. Minder moeten doen in minder tijd. Of juist meer moeten doen in minder tijd. Dit verhoogt de werkdruk.

De Werkdrukmeter, een digitaal instrument kan ingezet worden als leidinggevende en medewerker(s) er samen niet uitkomen.

Bij een klacht van werknemer(s) over werkdruk moet de klachtenprocedure worden gevolgd die het bedrijf geldt. Is er binnen het bedrijf geen klachtenprocedure, dan geldt de procedure die opgenomen is in de ArboCAO (bijlage 9 *Klachtenregeling werkdruk*).

Tips

- Gebruik de specifiek voor de schoonmaakbranche ontwikkelde *Werkdrukmeter*. Dit instrument geeft inzicht in de hoogte van de ervaren werkdruk, mogelijke oorzaken, gevolgen en oplossingen. De medewerkers vullen de vragenlijst anoniem in op een computer met internetverbinding. Thuis of op het werk. Als alle gegevens van alle medewerkers zijn ingevuld, maakt het programma een rapport. Hierin staan resultaten, adviezen en oplossingen. Het rapport kan vervolgens in het werkoverleg besproken worden. De werkdrukmeter voor de schoonmaak- en glazenwassersbranche is als download en als internetversie www.humatix.nl/werkdrukschoonmaak/ beschikbaar.
- Maak gebruik (bijvoorbeeld tijdens het werkoverleg) van het Arbozakboekje *Werkdruk omlaag!*

3.3 Functioneringsgesprekken

Aandacht en een goede communicatie zijn heel belangrijk. Ook als het om leidinggevend gaat.

Daarom moet de werkgever organiseren dat iedere leidinggevende jaarlijks een functioneringsgesprek heeft met zijn leidinggevende. Dit komt de kwaliteit van zijn werk ten goede, geeft zicht op zijn functioneren en maakt mogelijke verbeterpunten bespreekbaar. Werkdruk is een van de gespreksonderwerpen.

Tips

- Gebruik de ontwikkelde voorlichtingsmaterialen:
 - De instructiefilm *“De moeite waard”*.
 - Brochure *Handleiding functioneringsgesprekken (voor leidinggevend)*

- Instructieblad *Functioneringsgesprek* (inclusief functioneringsgesprekformulier).

3.4 Werkoverleg

Aandacht en een goede communicatie zijn heel belangrijk op de werkvloer. Medewerkers voelen zich betrokkener, zijn gemotiveerder, werken met meer plezier en melden zich minder snel ziek. Werkoverleg zorgt voor aandacht en goede communicatie.

Daarom moet de werkgever ervoor zorgen dat werknemers regelmatig werkoverleg hebben met collega's en hun direct-leidinggevende. Aanbevolen wordt dat teams met minder dan zes medewerkers minimaal tweemaal per jaar werkoverleg hebben en teams met zes of meer medewerkers minimaal viermaal per jaar. Het werkoverleg met medewerkers in sleutelpanden kan bijvoorbeeld gecombineerd worden met een bezoek van de objectleider. Werkoverleg vindt bij voorkeur binnen werktijd of aansluitend aan de werktijd plaats. Werkoverleg aansluitend aan werktijd geldt als werktijd.

Tips

- Maak gebruik van de ontwikkelde informatiematerialen:
 - Brochure *Werkoverleg werkt!* (voor leidinggevenden)
 - Voorlichtingsfolder *Werkoverleg werkt!*
 - Arbozakboekje *Werkdruk omlaag!*

3.5 Coachend Leidinggeven

Aandacht geven, begeleiden en stimuleren, oftewel Coachend leidinggeven. Dé manier om het beste uit je medewerkers te halen.

Alle leidinggevenden in de branche – voorlieden, object- en rayonleiders – moeten de, speciaal voor de schoonmaak- en glazenwassersbranche ontwikkelde, tweedaagse training gevolgd hebben. De training heeft voor elk niveau leidinggevenden eigen aandachtspunten en lesmateriaal.

De trainingen Coachend Leidinggeven worden verzorgd door SVS.

4. BIOLOGISCHE AGENTIA

4.1 Preventie en afhandeling prikaccidenten

Een prikaccident is een prik-, spat-, bijt- of snijongeval waarbij iemand op zodanige wijze in contact komt met menselijk bloed of andere lichaamsstoffen dat hij het risico loopt besmet te worden met Hepatitis B, C of HIV. Uit de RI&E moet blijken of dit risico bestaat.

Werkgevers en werknemers moeten er alles aan doen om prikaccidenten te voorkomen. Werkgevers door een eigen procedure op te stellen voor afhandeling van een prikaccident. Werknemers door op de juiste manier te werken en de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen te gebruiken. Ook moeten zij weten hoe te handelen in geval van een prikaccident.

Tips

- De wettelijke verplichtingen en verantwoordelijkheden voor preventie en afhandeling van prikaccidenten staan in het *protocol Prikaccidenten voor schoonmaakwerkzaamheden*.
- Gebruik de ontwikkelde informatiematerialen:
 - Arbozakboekje *Pas op voor prikaccidenten*
 - Brochure *Handleiding Prikaccidenten*
 - Voorlichtingsfilm *Prikaccidenten*
 - Werk Instructiekaart *Prikaccidenten – regels om een prikaccident te voorkomen*
 - Werk Instructiekaart *Prikaccidenten - Regels als er toch een prikaccident plaatsvindt*
 - Werkplekposter *Pas op voor Prikaccidenten!*
 - Werkplekposter *Geprikt?*

4.2 Preventief vaccineren

Een prikaccident is een prik-, spat-, bijt- of snijongeval waarbij iemand op zodanige wijze in contact komt met menselijk bloed of andere lichaamsstoffen dat hij het risico loopt besmet te worden met Hepatitis B, C of HIV. Uit de RI&E moet blijken of dit risico bestaat.

Bij een gerede kans op besmetting moet de werkgever de werknemer in de gelegenheid stellen zich preventief te laten vaccineren tegen Hepatitis B.

5 CYTOSTATICA

Cytostatica zijn medicijnen die gebruikt worden bij de behandeling van kanker. Cytostatica worden opgenomen in het bloed en de lichaamsvloeistoffen van patiënten. Echter, de medicijnen doden kankercellen, maar ook gezonde cellen.

Het is dus belangrijk dat werkgevers en werknemers én opdrachtgevers er alles aan doen om de blootstelling aan cytostatica zo veel mogelijk te beperken. Werkgevers door een eigen procedure op te stellen hoe veilig om te gaan met cytostatica. Werknemers door op de juiste manier te werken en de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen te gebruiken. En opdrachtgevers door steeds adequate informatie te verstrekken over situaties waarin mogelijk sprake is van blootstelling aan cytostatica

Tips

- Voorschriften over hoe veilig te werken in situaties waar het risico bestaat op blootstelling aan cytostatica staan in het protocol *Veilig omgaan met cytostatica*.
- Gebruik het *Informatieblad Cytostatica* (voor opdrachtgevers) om opdrachtgevers te informeren over hun verantwoordelijkheid.
- Gebruik de ontwikkelde informatiematerialen:
 - Arbozakboekje *Veilig omgaan met cytostatica*
 - Werk Instructiekaarten *Cytostatica*. Er zijn 10 verschillende Werk Instructiekaarten: voor de verschillende werkzaamheden in zowel de thuissituatie als in een zorginstelling.

6 HANDECZEEM

Handeczeem is een van de meest voorkomende huidaandoeningen. Deze ontsteking van de huid is niet besmettelijk, maar wel vervelend en pijnlijk. De belangrijkste oorzaak van handeczeem is langdurig en/of regelmatige blootstelling aan nat werk.

In de schoonmaak- en glazenwassersbranche is het natuurlijk niet mogelijk om nat werk te vermijden. Wel is het mogelijk om de kans dat handeczeem ontstaat zo klein mogelijk te houden. Door schoonmaaktaken op een huidvriendelijke manier uit te voeren.

Tips

- In het protocol *Preventie handeczeem* staat beschreven wat de werkgever en wat de werknemer kan doen om de kans op handeczeem zo klein mogelijk te houden. In het protocol is een zelftest handeczeem opgenomen.
- Gebruik de ontwikkelde informatiematerialen:
 - Arbozakboekje *Let op je huid!*

7 GEVAARLIJKE STOFFEN

7.1 Preventie blootstelling aan gevaarlijke stoffen

Schoonmakers werken dagelijks met schoonmaak- en onderhoudsmiddelen waarin stoffen zitten die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid. Blootstelling eraan kan leiden tot (ernstige) gezondheidsklachten. Soms zijn die stoffen zo schadelijk dat het gebruik van producten die die stoffen bevatten, verboden is. Andere stoffen mogen alleen maar in een beperkte concentratie voorkomen in reinigingsproducten.

Werkgevers zijn verplicht om werknemers te voorzien van de juiste – toegestane! - reinigingsproducten en persoonlijke beschermingsmiddelen, medewerkers juist te informeren over de in acht te nemen veiligheidsvoorschriften en erop toe te zien dat werknemers de veiligheidsvoorschriften naleven en de PBM's gebruiken. De werknemer is verplicht de door de werkgever gegeven veiligheidsvoorschriften en instructie na te leven en de door de werkgever verstrekte PBM's op de juiste wijze te gebruiken en onderhouden

Tips

- In de protocollen *Veilig werken met stoffen* zijn alle - verplichte! -voorschriften op een rij gezet. Er zijn protocollen voor de subsectoren Transportreiniging, Gevelreiniging, Gezondheidszorg, Voedingsmiddelensector, Reguliere schoonmaak en Non-food/IGK.
- Maak gebruik van de ontwikkelde informatiematerialen:
 - Arbozakboekje *Veilig werken met schoonmaakmiddelen*

7.2 Inventarisatie en registratie gevaarlijke stoffen

De werkgever is verplicht de risico's van mogelijk gevaarlijke stoffen in schoonmaak- en onderhoudsmiddelen die de werknemer tijdens zijn werkzaamheden gebruikt te inventariseren en te beoordelen en de werknemer voor te lichten over deze risico's. Als de middelen die de werknemer tijdens zijn werk gebruikt zeer gevaarlijke stoffen bevatten, is de werkgever bovendien verplicht tot aanvullende registratie.

Tips

- Ter ondersteuning bij het inventariseren en registreren van gevaarlijke stoffen is een branchespecifiek digitaal instrument de Stoffenmanager Schoonmaak ontwikkeld. Deze is – met de door de RAS verstrekte inlogcode – toegankelijk via www.stoffenmanagerschoonmaak.nl.